

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA 2014/57/ES

(2014. gada 16. aprīlis)

par kriminālsodiem par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu (tirgus ļaunprātīgas izmantošanas direktīva)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 83. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Centrālās bankas atzinumu ⁽¹⁾,ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽²⁾,saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽³⁾,

tā kā:

- (1) Lai finanšu tirgus būtu vienots un efektīvs un tīktu stiprināta ieguldītāju uzticēšanās, ir vajadzīga tirgus integritāte. Ekonomiskā izaugsme un labklājība nebūs iespējama, ja vērtspapīru tirgu darbība nebūs vienmērīga un sabiedrība neuzticēsies šiem tirgiem. Tirgus ļaunprātīga izmantošana kaitē finanšu tirgu integritātei un vājina sabiedrības uzticību vērtspapīriem, atvasinātajiem finanšu instrumentiem un etalonindeksiem.
- (2) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/6/EK ⁽⁴⁾ tika pilnveidots un atjaunināts Savienības tiesiskais regulējums tirgus integritātes aizsardzībai. Direktīvā ir arī paredzēts, ka dalībvalstīm jānodrošina savām kompetentajām iestādēm pilnvaras atklāt un izmeklēt tirgus ļaunprātīgas izmantošanas gadījumus. Neskarot dalībvalstu tiesības piemērot kriminālsodus, Direktīvā 2003/6/EK arī paredzēts, ka dalībvalstīm jāgadā par to, ka var veikt attiecīgus administratīvus pasākumus vai piemērot administratīvus sodus pret personām, kas ir atbildīgas par to, ka pārkāpti noteikumi, kas pieņemti, īstenojot minēto direktīvu.
- (3) ES finanšu uzraudzības jautājumu augsta līmeņa darba grupas, kuras priekšsēdētājs ir *Jacques de Larosière* ("de Larosière grupa"), 2009. gada 25. februāra ziņojumā ieteikts finanšu nozares pamatotu uzraudzību un darbības regulēšanu balstīt uz spēcīgiem uzraudzības un sankciju režīmiem. Lai to panāktu, *de Larosière* grupa uzskatīja, ka uzraudzības iestādēm ir jābūt pietiekamām pilnvarām, lai rīkotos, un jābūt arī vienlīdzīgiem, spēcīgiem un preventīviem sankciju režīmiem pret visiem finanšu noziedzumiem un efektīvi īstenojamām sankcijām, lai saglabātu tirgus integritāti. *De Larosière* grupa secināja, ka dalībvalstu sankciju režīmi kopumā uzskatāmi par vājiem un nevienlīdzīgiem.

⁽¹⁾ OV C 161, 7.6.2012., 3. lpp.⁽²⁾ OV C 181, 21.6.2012., 64. lpp.⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2014. gada 4. februāra nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2014. gada 14. aprīļa lēmums.⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/6/EK (2003. gada 28. janvāris) par iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu un tirgus manipulācijām (tirgus ļaunprātīgu izmantošanu) (OV L 96, 12.4.2003., 16. lpp.).

- (4) Labi funkcionējošam tiesiskajam regulējumam attiecībā uz tirgus ļaunprātīgu izmantošanu nepieciešama efektīva īstenošana. Valstu administratīvo sodu režīmu novērtējums saskaņā ar Direktīvu 2003/6/EK parādīja, ka ne visu valstu kompetentajām iestādēm ir pieejamas visas nepieciešamās pilnvaras, lai atbildētu uz tirgus ļaunprātīgu izmantošanu ar piemērotām sankcijām. Īpaši, ne visās dalībvalstīs bija paredzēti administratīvi naudas sodi par iekšējās informācijas izmantošanu tirdzniecībā un tirgus manipulācijām, un sankciju līmenis dažādās dalībvalstīs bija ļoti atšķirīgs. Tālab ir nepieciešams jauns leģislatīvais akts, lai nodrošinātu kopējus minimālos noteikumus visā Savienībā.
- (5) Līdz šim administratīvo sodu pieņemšana dalībvalstīs nav bijusi pietiekama, lai nodrošinātu atbilstību noteikumiem par tirgus ļaunprātīgas izmantošanas novēršanu un apkarošanu.
- (6) Svarīgi, ka atbilstība noteikumiem par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu tiek nostiprināta ar kriminālsodu pieejamību, rādot spēcīgāku sabiedrības nosodījuma formu salīdzinājumā ar administratīviem sodiem. Vismaz nopietnu tirgus ļaunprātīgas izmantošanas veidu atzīšana par noziedzīgiem nodarījumiem nosaka skaidras robežas tādiem rīcības veidiem, kas tiek uzskatīti par īpaši nepieņemamiem, un parāda sabiedrībai un iespējamiem pārkāpējiem kompetento iestāžu visnotaļ nopietno attieksmi pret šādu rīcību.
- (7) Ne visas dalībvalstis ir ieviesušas kriminālsodus par atsevišķiem nopietniem to dalībvalsts tiesību aktu pārkāpumiem, ar kuriem ievieš Direktīvu 2003/6/EK. Dalībvalstu atšķirīgās pieejas apdraud darbības nosacījumu vienotību iekšējā tirgū un var stimulēt personas nodarboties ar tirgus ļaunprātīgu izmantošanu dalībvalstīs, kuras par šādiem nodarījumiem neparedz kriminālsodus. Turklāt līdz šim nav bijis Savienības mēroga izpratnes par to, kura rīcība uzskatāma par noteikumu par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu nopietnu pārkāpumu. Tādēļ būtu jāparedz minimālie noteikumi attiecībā uz fizisku personu pastrādātu noziedzīgu nodarījumu definēšanu, juridisko personu atbildību un attiecīgiem sodiem. Kopēji minimālie noteikumi arī dotu iespēju dalībvalstīm izmantot efektīvākas izmeklēšanas metodes un ļautu panākt efektīvāku sadarbību gan dalībvalstu iekšienē, gan starp tām. Pēckrīzes apstākļos ir kļuvis skaidrs, ka tirgus manipulācijas var nodarīt būtisku kaitējumu, kas skartu miljoniem cilvēku. LIBOR skandāls, kas bija saistīts ar etalonindeksu nopietnu manipulāciju gadījumu, parādīja, ka attiecīgas problēmas un nepilnības tiesību aktos ievērojami ietekmē uzticēšanos tirgum un var izraisīt nozīmīgus zaudējumus ieguldītājiem un reālās ekonomikas izkropļojumus. Tas, ka visā Savienībā nav spēkā vienota kriminālsodu režīma, rada ļaunprātīgiem tirgus izmantotājiem iespējas izmantot vieglāku režīmu sniegtās priekšrocības dažās dalībvalstīs. Kriminālsodu piemērošanai tirgus ļaunprātīgas izmantošanas gadījumos būs papildu preventīva ietekme, atturot potenciālos pārkāpējus.
- (8) Tādēļ, lai nodrošinātu to, ka efektīvi tiek īstenota Savienības politika par tirgus ļaunprātīgas izmantošanas novēršanu, svarīgi ir visās dalībvalstīs ieviest kriminālsodus par vismaz nopietniem tirgus ļaunprātīgas izmantošanas gadījumiem.
- (9) Lai šīs direktīvas darbības joma būtu saskaņota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 596/2014 ⁽¹⁾ darbības jomu, šī direktīva nebūtu attiecināma uz tirdzniecību ar pašu akcijām saskaņā ar atpirkuma programmām un tirdzniecību ar vērtspapīriem vai saistītajiem instrumentiem vērtspapīru stabilizēšanai, darījumiem, rīkojumiem vai rīcību monetārās, valūtas maiņas kursu vai valsts parāda pārvaldības politikas īstenošanai, darbībām saistībā ar emisiju kvotām Savienības klimata politikas īstenošanai un darbībām, kas tiek veiktas, lai īstenotu Savienības kopējo lauksaimniecības politiku un kopējo zivsaimniecības politiku.
- (10) Dalībvalstīm būtu jānosaka, ka vismaz nopietni iekšējās informācijas izmantošanas tirdzniecībā, tirgus manipulācijas un iekšējās informācijas nelikumīgas izpaušanas gadījumi ir noziedzīgi nodarījumi, ja tie ir izdarīti ar nodomu.
- (11) Šajā direktīvā iekšējās informācijas izmantošana tirdzniecībā un iekšējās informācijas nelikumīga izpaušana būtu jāuzskata par nopietnu tādos gadījumos, kad ietekme uz tirgus integritāti, faktiskā vai iespējamā iegūtā peļņa vai novērstie zaudējumi, tirgum radītais kaitējums vai tirgoto finanšu instrumentu kopējā vērtība ir liela. Citi apstākļi, ko var ņemt vērā, ir, piemēram, tas, ka noziedzīgs nodarījums ir veikts noziedzīgā organizācijā, vai tas, ka attiecīgā persona jau agrāk ir veikusi šādu noziedzīgu nodarījumu.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 596/2014 (2014. gada 16. aprīlis) par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu (tirgus ļaunprātīgas izmantošanas regula) un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/6/EK un Komisijas Direktīvas 2003/124/EK, 2003/125/EK un 2004/72/EK (skatīt šā Oficiālā Vēstneša 1. lpp.).

- (12) Saistībā ar šo direktīvu tirgus manipulācija būtu jāuzskata par nopietnu tādos gadījumos, kad ietekme uz tirgus integritāti, faktiskā vai iespējamā iegūtā peļņa vai novērstie zaudējumi, tirgum nodarīto zaudējumu līmenis, finanšu instrumenta vai tūlītēja preču darījuma līguma vērtības maiņas apjoms vai sākotnēji izmantoto līdzekļu summa ir lieli vai ja manipulāciju veic persona, kas ir nodarbināta vai strādā finanšu nozarē vai uzraudzības vai regulatīvā iestādē.
- (13) Tā kā iekšējās informācijas izmantošanas tirdzniecībā un tirgus manipulācijas mēģinājumi atstāj nelabvēlīgu ietekmi uz finanšu tirgu integritāti un ieguldītāju uzticību tiem, arī šāda rīcība būtu sodāma kā noziedzīgs nodarījums.
- (14) Ar šo direktīvu dalībvalstīm vajadzētu uzlikt pienākumu valstu tiesību aktos paredzēt kriminālsodus par iekšējās informācijas izmantošanas tirdzniecībā, tirgus manipulāciju un iekšējās informācijas nelikumīgas izpaušanas gadījumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva. Ar šo direktīvu nevajadzētu noteikt pienākumu attiecībā uz šādu sodu vai jebkādas citas pieejamas tiesību aizsardzības sistēmas piemērošanu atsevišķos gadījumos.
- (15) Direktīvā jāietver arī prasība dalībvalstīm nodrošināt, ka kūdīšana, atbalstīšana un līdzdalība noziedzīgos nodarījumos arī ir sodāma.
- (16) Lai sodi par šajā direktīvā minētajiem nodarījumiem būtu iedarbīgi un atturoši, šajā direktīvā būtu jānosaka maksimālā brīvības atņemšanas soda minimālais ilgums.
- (17) Šī direktīva būtu jāpieņem, ņemot vērā ar Regulu (ES) Nr. 596/2014 izveidoto tiesisko regulējumu un tās ieviešanas pasākumus.
- (18) Lai nodrošinātu efektīvu Eiropas politikas ieviešanu finanšu tirgu integritātes nodrošināšanai, kas noteikta Regulā (ES) Nr. 596/2014, dalībvalstīm būtu jāpaplašina atbildība par nodarījumiem, kas paredzēti šajā direktīvā, to attiecinot arī uz juridiskām personām, piemērojot kriminālsodus vai cita veida sodus vai citus pasākumus, kas ir iedarbīgi, samērīgi un atturoši, piemēram, tos, kas noteikti Regulā (ES) Nr. 596/2014. Šādi sodi vai citi pasākumi var ietvert galīgā lēmuma publicēšanu par sankcijām, tostarp norādot arī atbildīgās juridiskās personas identitāti, ņemot vērā pamattiesības, proporcionalitātes principu un riskus, kas ietekmē finanšu tirgu stabilitāti un notiekošās izmeklēšanas darbības. Dalībvalstīm – attiecīgos gadījumos un ja to tiesību aktos ir paredzēta juridisku personu kriminālatbildība – būtu jāpaplašina kriminālatbildības piemērošana saskaņā ar valsts tiesību aktiem, attiecinot to arī uz šajā direktīvā paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem. Ar šo direktīvu dalībvalstis nebūtu jāattur no galīgo nolēmumu publicēšanas par saukšanu pie atbildības vai sankciju uzlikšanu.
- (19) Dalībvalstīm būtu jāīsteno nepieciešamie pasākumi, lai nodrošinātu, ka tiesībaizsardzības, tiesu iestādes un citas kompetentās iestādes, kas atbildīgas par šajā direktīvā minēto noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanu vai kriminālvajāšanu, spētu izmantot efektīvus izmeklēšanas instrumentus. Cita starpā ņemot vērā proporcionalitātes principu, šādu līdzekļu izmantošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem vajadzētu būt samērīgai ar izmeklējamu nodarījumu veidu un smagumu.
- (20) Tā kā šajā direktīvā ir paredzēti minimālie noteikumi, dalībvalstis var brīvi pieņemt vai paturēt arī stingrākas krimināltiesību normas tirgus ļaunprātīgas izmantošanas gadījumos.
- (21) Dalībvalstis var, piemēram, paredzēt, ka tirgus manipulācija, kas izdarīta aiz noziedzīgas pašpaļāvības vai aiz nopietnas noziedzīgas nevēlēšanās, ir atzistama par noziedzīgu nodarījumu.
- (22) Šajā direktīvā noteiktie pienākumi savos tiesību aktos paredzēt sodus fiziskām personām un sankcijas juridiskām personām neatbrīvo dalībvalstis no pienākuma savos tiesību aktos paredzēt administratīvus sodus un citus pasākumus par Regulā (ES) Nr. 596/2014 noteiktajiem pārkāpumiem, ja vien dalībvalstis saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 596/2014 nav nolēmušas savos tiesību aktos noteikt tikai kriminālsodus par šādiem pārkāpumiem.

- (23) Šīs direktīvas darbības joma ir noteikta tā, lai papildinātu un efektīvi īstenotu Regulu (ES) Nr. 596/2014. Lai gan saskaņā ar šo direktīvu noziedzīgiem nodarījumiem vajadzētu būt sodāmiem, ja tie izdarīti ar nodomu un vismaz nopietnos gadījumos, sodu noteikšanai par Regulas (ES) Nr. 596/2014 pārkāpumiem nav nepieciešams pierādīt nodomu vai kvalificēt šos pārkāpumus kā nopietnus. Piemērojot valsts tiesību aktus, ar kuriem transponē šo direktīvu, dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai kriminālsodu piemērošana par nodarījumiem saskaņā ar šo direktīvu un administratīvo sodu piemērošana saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 596/2014 neradītu *ne bis in idem* principa pārkāpumu.
- (24) Neskarot dalībvalstu krimināltiesību vispārējos noteikumus par sodu piemērošanu un izpildi atbilstoši katras individuālas lietas konkrētajiem apstākļiem, sodu piemērošanai vajadzētu būt samērīgai, ņemot vērā pie atbildības saukto personu gūto peļņu vai zaudējumus, no kuriem tās ir izvairījušās, kā arī pārkāpuma rezultātā radīto kaitējumu citām personām un attiecīgā gadījumā tirgu darbībai vai ekonomikai kopumā.
- (25) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķi, proti, nodrošināt kriminālsodu piemērošanu vismaz par nopietniem tirgus ļaunprātīgas izmantošanas gadījumiem visā Savienībā, nevar pietiekami labi sasniegt dalībvalstīs, un to, ka šīs direktīvas mēroga un ietekmes dēļ šo mērķi var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību (LES) 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi šā mērķa sasniegšanai.
- (26) Palielinoties darbībām pārrobežu līmenī, ir nepieciešama iedarbīga un rezultatīva sadarbība starp dalībvalstu iestādēm, kuru kompetencē ir ar tirgus ļaunprātīgu izmantošanu saistīto noziedzīgu nodarījumu izmeklēšana un kriminālvajāšana par tiem. Tas, ka dalībvalstu iestāžu dažādās dalībvalstīs organizācija un kompetence ir atšķirīga, nedrīkstētu traucēt šo iestāžu sadarbību.
- (27) Direktīvā ņemtas vērā pamattiesības un ievēroti principi, kas noteikti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (harta), kā atzīts LES. Konkrētāk, tā būtu jāpiemēro, pienācīgi ievērojot tiesības uz personas datu aizsardzību (8. pants), vārda un informācijas brīvību (11. pants), uzņēmējdarbības brīvību (16. pants), tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu (47. pants), nevainīguma prezumpciju un tiesības uz aizstāvību (48. pants), noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības un samērīguma principus (49. pants) un tiesības netikt divreiz tiesātam vai sodītam kriminālprocesā par to pašu noziedzīgu (50. pants).
- (28) Īstenojot šo direktīvu, dalībvalstīm būtu jānodrošina aizdomās turēto vai apsūdzēto procesuālo tiesību ievērošana kriminālprocesā. Dalībvalstu pienākumi saskaņā ar šo direktīvu neskar to pienākumus saskaņā ar Savienības tiesību aktiem par procesuālajām tiesībām kriminālprocesā. Ar šo direktīvu nekādā veidā nav paredzēts ierobežot preses brīvību vai vārda brīvību plašsaziņas līdzekļos, ciktāl tās ir garantētas Savienībā un dalībvalstīs, jo īpaši saskaņā ar hartas 11. pantu un citiem attiecīgiem noteikumiem. Tas jo īpaši būtu jāuzsver attiecībā uz iekšējās informācijas izpaušanu saskaņā ar šīs direktīvas noteikumiem par šādu izpaušanu.
- (29) Neskarot 4. pantu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots LES un Līgumam par Eiropas Savienības darbību (LES), Apvienotā Karaliste nepiedalīsies šīs direktīvas pieņemšanā, un tādēļ tā nav tai saistoša un nav jāpiemēro.
- (30) Saskaņā ar 1., 2., 3. un 4. pantu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots LES un LESD, Īrija ir paziņojusi par savu vēlmi piedalīties šīs direktīvas pieņemšanā un piemērošanā.
- (31) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots LES un LESD, Dānija nepiedalās šīs direktīvas pieņemšanā, un tā nav tai saistoša un nav jāpiemēro.

(32) Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs atzinumu sniedza 2012. gada 10. februārī⁽¹⁾,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Priekšmets un darbības joma

1. Šī direktīva nosaka minimālos noteikumus kriminālsodiem par iekšējās informācijas izmantošanu tirdzniecībā, iekšējās informācijas nelikumīgu izpaušanu un tirgus manipulāciju, lai nodrošinātu finanšu tirgu integritāti Savienībā un uzlabotu ieguldītāju aizsardzību un uzticēšanos šiem tirgiem.

2. Šo direktīvu piemēro attiecībā uz:

- a) finanšu instrumentiem, kurus atļauts tirgot regulētā tirgū vai par kuriem ir iesniegts pieteikums atļaut tos tirgot regulētā tirgū;
- b) finanšu instrumentiem, kurus tirgo, kurus atļauts tirgot vai par kuriem ir iesniegts pieteikums atļaut tos tirgot daudzpusējā tirdzniecības sistēmā (DTS);
- c) finanšu instrumentiem, kurus tirgo organizētā tirdzniecības sistēmā (OTS);
- d) finanšu instrumentiem, uz kuriem neattiecas a), b) vai c) apakšpunkts un kuru cena vai vērtība ir atkarīga no šajos apakšpunktos minēto finanšu instrumentu cenas vai vērtības vai ietekmē šajos apakšpunktos minēto finanšu instrumentu cenu vai vērtību, un kuri var ietvert, bet ne tikai, kredītsaistību neizpildes mijmaiņas līgumus vai cenu starpības līgumus.

Šo direktīvu piemēro arī rīcībai vai darījumiem, tostarp piedāvājumiem, saistībā ar emisijas kvotu vai citu uz tām balstītu izsolēs pārdotu produktu, tostarp, ja izsolēs pārdotie produkti nav finanšu instrumenti, pārdošanu izsolē izsoles platformā, kam piešķirta atļauja kā regulētam tirgum, atbilstīgi Komisijas Regulai (ES) Nr. 1031/2010⁽²⁾. Neskarot īpašus noteikumus, kas attiecas uz piedāvājumiem, kas iesniegti izsolē, jebkuri šīs direktīvas noteikumi par tirdzniecības rīkojumiem ir piemērojami šādiem piedāvājumiem.

3. Šo direktīvu nepiemēro:

- a) tirdzniecībai ar pašu akcijām atpirkuma programmās, ja šāda tirdzniecība ir veikta saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 596/2014 5. panta 1., 2. un 3. punktu;
- b) tirdzniecībai ar vērtspapīriem vai saistītajiem instrumentiem, kā minēts Regulas (ES) Nr. 596/2014 3. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā, vērtspapīru stabilizēšanai, ja šāda tirdzniecība ir veikta saskaņā ar minētās 5. panta 4. un 5. punktu;
- c) darījumiem, rīkojumiem vai rīcībai, īstenojot monetārās, valūtas maiņas kursu vai valsts parāda pārvaldības politiku saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 596/2014 6. panta 1. punktu, darījumiem, rīkojumiem vai rīcībai, kas veikti saskaņā ar tās 6. panta 2. punktu, darbībām, lai īstenotu Savienības politiku klimata jomā saskaņā ar tās 6. panta 3. punktu, vai darbībām, lai īstenotu Savienības kopējo lauksaimniecības politiku vai Savienības kopējo zivsaimniecības politiku saskaņā ar tās 6. panta 4. punktu;

4. Šīs direktīvas 5. pantu piemēro arī:

- a) tūlītējiem preču darījumu līgumiem, kas nav vairumtirdzniecības energoprodukti, ja darījums, rīkojums vai rīcība ietekmē šā panta 2. punktā minēto finanšu instrumenta cenu vai vērtību;

⁽¹⁾ OV C 177, 20.6.2012., 1. lpp.

⁽²⁾ Komisijas Regula (ES) Nr. 1031/2010 (2010. gada 12. novembris) par siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju kvotu izsoļu laika grafiku, administrēšanu un citiem aspektiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK, ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā (OV L 302, 18.11.2010., 1. lpp.).

- b) finanšu instrumentu veidiem, tostarp atvasināto finanšu instrumentu līgumiem vai atvasinātajiem finanšu instrumentiem kredītriska nodošanai, ja darījums, rīkojums, piedāvājums vai rīcība ietekmē tūlītēja preču darījuma līguma cenu vai vērtību, ja tā cena vai vērtība ir atkarīga no šo finanšu instrumentu cenas vai vērtības;
- c) rīcībai attiecībā uz etalonindeksiem.

5. Šo direktīvu piemēro visiem darījumiem, rīkojumiem vai rīcībām saistībā ar jebkuru finanšu instrumentu, kā minēts 2. un 4. punktā, neatkarīgi no tā, vai šāds darījums, rīkojums vai rīcība notiek tirdzniecības vietā.

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- 1) "finanšu instruments" ir finanšu instruments, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/65/ES ⁽¹⁾ 4. panta 1. punkta 15. apakšpunktā;
- 2) "tūlītējs preču darījuma līgums" ir tūlītējs preču darījuma līgums, kā definēts Regulas (ES) Nr. 596/2014 3. panta 1. punkta 15. apakšpunktā;
- 3) "atpirkšanas programma" ir tirdzniecība ar pašu akcijām saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/30/ES ⁽²⁾ 21.–27. pantu;
- 4) "iekšēja informācija" ir informācija Regulas (ES) Nr. 596/2014 7. panta 1. līdz 4. punkta nozīmē;
- 5) "emisijas kvotas" ir emisijas kvotas, kā aprakstīts Direktīvas 2014/65/ES I pielikuma C daļas 11. punktā;
- 6) "etalonindekss" ir etalonindekss, kā definēts Regulas (ES) Nr. 596/2014 3. panta 1. punkta 29. apakšpunktā;
- 7) "pieņemtā tirgus prakse" ir konkrēta tirgus prakse, ko pieņēmusi dalībvalsts kompetentā iestāde saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 596/2014 13. pantu;
- 8) "stabilizēšana" ir stabilizēšana, kā definēts Regulas (ES) Nr. 596/2014 3. panta 2. punkta d) apakšpunktā;
- 9) "regulēts tirgus" ir regulēts tirgus, kā definēts Direktīvas 2014/65/ES 4. panta 1. punkta 21. apakšpunktā;
- 10) "daudzpusēja tirdzniecības sistēma" jeb "DTS" ir daudzpusēja tirdzniecības sistēma, kā definēts Direktīvas 2014/65/ES 4. panta 1. punkta 22. apakšpunktā;
- 11) "organizēta tirdzniecības sistēma" jeb "OTS" ir organizēta tirdzniecības sistēma, kā definēts Direktīvas 2014/65/ES 4. panta 1. punkta 23. apakšpunktā;
- 12) "tirdzniecības vieta" ir tirdzniecības vieta, kā definēts Direktīvas 2014/65/ES 4. panta 1. punkta 24. apakšpunktā;

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/65/ES (2014. gada 15. maijs) par finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Direktīvu 2011/61/ES un Direktīvu 2002/92/EK (skatīt šā *Oficiālā Vēstneša* 349. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/30/ES (2012. gada 25. oktobris) par to, kā vienādošanas nolūkā koordinēt nodrošinājumus, ko saistībā ar akciju sabiedrību veidošanu un to kapitāla saglabāšanu un mainīšanu dalībvalstis prasa no sabiedrībām Līguma par Eiropas Savienības darbību 54. panta otrās daļas nozīmē, lai aizsargātu sabiedrību dalībnieku un trešo personu intereses (OV L 315, 14.11.2012., 74. lpp.).

- 13) "vairumtirdzniecības energoprodukts" ir vairumtirdzniecības energoprodukts, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1227/2011 ⁽¹⁾ 2. panta 4. punktā;
- 14) "emitents" ir emitents, kā definēts Regulas (ES) Nr. 596/2014 3. panta 1. punkta 21. apakšpunktā.

3. pants

Iekšējās informācijas izmantošana tirdzniecībā, ieteikšana citai personai vai citas personas pamudināšana iesaistīties iekšējās informācijas izmantošanā tirdzniecībā

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka iekšējās informācijas izmantošanu tirdzniecībā, ieteikšanu citai personai vai citas personas pamudināšanu iesaistīties iekšējās informācijas izmantošanā tirdzniecībā, kā minēts 2. līdz 8. punktā, uzskata par noziedzīgu nodarījumu vismaz nopietnos gadījumos un ja tā izdarīta ar nodomu.
2. Saskaņā ar šo direktīvu iekšējās informācijas izmantošana tirdzniecībā notiek, ja personas rīcībā ir iekšējā informācija un tā šo informāciju izmanto, savā vai trešās personas vārdā tieši vai netieši iegādājoties vai atsavinot finanšu instrumentus, uz kuriem attiecas šī informācija.
3. Šo pantu piemēro jebkurai personai, kuras rīcībā ir iekšējā informācija, jo:
- a) persona ir emitenta vai emisiju kvotu tirgus dalībnieka administratīvās, pārvaldības vai uzraudzības struktūru locekle;
 - b) personai ir līdzdalība emitenta vai emisiju kvotu tirgus dalībnieka kapitālā;
 - c) personai ir piekļuve informācijai, izpildot darbu, profesionālos vai dienesta pienākumus; vai
 - d) persona ir iesaistīta noziedzīgās darbībās.

Šo pantu piemēro arī jebkurai personai, kura iekšējo informāciju ir ieguvusi citos, nevis iepriekšējā daļā minētajos apstākļos, ja šī persona zina, ka tā ir iekšējā informācija.

4. Iekšējās informācijas izmantošanu, atceļot vai mainot rīkojumu attiecībā uz finanšu instrumentu, uz kuru šī informācija attiecas, ja rīkojums tika dots, pirms attiecīgās personas rīcībā bija iekšējā informācija, arī uzskata par iekšējās informācijas izmantošanu tirdzniecībā.
5. Saistībā ar emisijas kvotu vai citu uz kvotām balstītu produktu izsolēm, kuras organizē saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1031/2010, par šā panta 4. punktā minēto iekšējās informācijas izmantošanu uzskata arī gadījumus, kad persona iesniedz, maina vai atsauc piedāvājumu patstāvīgi vai trešās personas vārdā.
6. Šajā direktīvā ieteikums citai personai iesaistīties iekšējās informācijas izmantošanā tirdzniecībā vai pamudinājums citai personai iesaistīties iekšējās informācijas izmantošanā tirdzniecībā notiek, ja šīs personas rīcībā ir iekšējā informācija un tā:
- a) iesaka, pamatojoties uz minēto informāciju, citai personai iegādāties vai atsavināt finanšu instrumentus, uz kuriem šī informācija attiecas, vai pamudina minēto personu veikt šādu iegādāšanos vai atsavināšanu; vai
 - b) iesaka, pamatojoties uz minēto informāciju, citai personai atcelt vai mainīt rīkojumu attiecībā uz finanšu instrumentu, uz ko attiecas šī informācija, vai pamudina minēto personu veikt šādu atcelšanu vai mainīšanu.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1227/2011 (2011. gada 25. oktobris) par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību (OV L 326, 8.12.2011., 1. lpp.).

7. Šā panta 6. punktā minēto ieteikumu vai pamudinājumu izmantošana ir iekšējās informācijas izmantošana tirdzniecībā, ja persona, kas izmanto šo ieteikumu vai pamudinājumu, zina, ka tā pamatā ir iekšēja informācija.

8. Saskaņā ar šo pantu tāpēc vien, ka personas rīcībā ir vai ir bijusi iekšējā informācija, neuzskata, ka minētā persona ir izmantojusi šo informāciju un ir tādejādi iesaistījies iekšējās informācijas izmantošanā tirdzniecībā saistībā ar iegādi vai atsavināšanu, ja tās rīcība ir uzskatāma par likumīgu rīcību saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 596/2014 9. pantu.

4. pants

Iekšējās informācijas nelikumīga izpaušana

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka iekšējās informācijas nelikumīgu izpaušanu, kā minēts 2. līdz 5. punktā, uzskata par noziedzīgu nodarījumu vismaz nopietnos gadījumos un ja tas izdarīts ar nodomu.

2. Saskaņā ar šo direktīvu iekšējās informācijas nelikumīga izpaušana notiek, ja personas rīcībā ir iekšējā informācija un tā izpauž minēto informāciju jebkurai citai personai, izņemot gadījumos, kad informācijas izpaušana notiek, personai pildot savus parastos darba, profesionālos vai dienesta pienākumus, vai kad izpaušana uzskatāma par tirgus izzināšanu, kas veikta saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 596/2014 11. panta 1. līdz 8. punktu.

3. Šo pantu piemēro ikvienai personai, kas atrodas 3. panta 3. punktā minētajās situācijās vai apstākļos.

4. Šajā direktīvā 3. panta 6. punktā minēto ieteikumu vai pamudinājumu tālāka izpaušana saskaņā ar šo pantu ir iekšējās informācijas nelikumīga izpaušana, ja persona, kas izpauž ieteikumu vai pamudinājumu, zina, ka tas balstīts uz iekšējo informāciju.

5. Šo pantu piemēro saskaņā ar vajadzību aizsargāt preses brīvību un vārda brīvību.

5. pants

Tirgus manipulācija

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka tirgus manipulāciju, kā minēts 2. punktā, uzskata par noziedzīgu nodarījumu vismaz nopietnos gadījumos un ja tā izdarīta ar nodomu.

2. Šajā direktīvā tirgus manipulācija ir šādas darbības:

a) iesaistīšanās darījumā, tirdzniecības rīkojuma iesniegšana vai jebkura cita rīcība, ar kuru:

i) sniedz nepareizas vai maldinošas norādes par finanšu instrumenta vai saistīta tūlītēja preču darījuma līguma piedāvājumu, pieprasījumu vai cenu; vai

ii) nodrošina viena vai vairāku finanšu instrumentu vai saistīta tūlītēja preču darījuma līguma cenas noteikšanu neatbilstošā vai mākslīgā līmenī,

izņemot gadījumus, kad iemesli, kādēļ persona iesaistījies darījumā vai iesniegusi tirdzniecības rīkojumu, ir likumīgi un minētais darījums vai tirdzniecības rīkojums ir saderīgs ar pieņemto tirgus praksi attiecīgajā tirgus vietā;

b) iesaistīšanās darījumā, tirdzniecības rīkojuma došana vai jebkura cita darbība vai rīcība, kas ietekmē cenu vienam vai vairākiem finanšu instrumentiem vai saistītam tūlītējam preču darījuma līgumam, izmantojot fiktīvus mehānismus vai cita veida maldināšanu vai viltu;

- c) tādas informācijas izplatīšana, izmantojot plašsaziņas līdzekļus, tostarp internetu, vai kādus citus līdzekļus, kas sniedz nepareizas vai maldinošas norādes attiecībā uz finanšu instrumenta vai saistīta tūlītēja preču darījuma līguma piedāvājumu, pieprasījumu vai cenu vai nodrošina viena vai vairāku finanšu instrumentu vai saistīta tūlītēja preču darījuma līguma cenas noteikšanu neatbilstošā vai mākslīgā līmenī, ja personas, kas veikušas izplatīšanu, no minētās informācijas izplatīšanas gūst kādas priekšrocības vai peļņu sev vai citām personām; vai
- d) nepatiesas vai maldinošas informācijas nosūtīšana, nepatiesu vai maldinošu datu sniegšana vai jebkura cita rīcība, ar kuru manipulē ar etalonindeksa aprēķināšanu.

6. pants

Kūdišana, atbalstīšana un līdzdalība un mēģinājums

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka kūdišana, atbalstīšana un līdzdalība noziedzīgos nodarījumos, kas minēti 3. panta 2. līdz 5. punktā un 4. un 5. pantā, ir sodāma kā noziedzīgs nodarījums.
2. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka par mēģinājumu veikt kādu no 3. panta 2. līdz 5. punktā un 7. punktā, kā arī 5. pantā minētajiem nodarījumiem soda kā par noziedzīgu nodarījumu.
3. Attiecīgi piemēro 3. panta 8. punktu.

7. pants

Fiziskām personām piemērojami kriminālsodi

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka par 3. līdz 6. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem ir paredzēti iedarbīgi, samērīgi un atturoši kriminālsodi.
2. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka par 3. un 5. pantā minētajiem nodarījumiem maksimālais sods ir brīvības atņemšana uz vismaz četriem gadiem.
3. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka par 4. pantā minēto nodarījumu maksimālais sods ir brīvības atņemšana uz vismaz diviem gadiem.

8. pants

Juridisko personu atbildība

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka juridiskas personas var saukt pie atbildības par nodarījumiem, kas minēti 3. līdz 6. pantā, ja šādu nodarījumu to labā paveikusi jebkura persona, kas ieņem vadošu amatu juridiskajā personā, rīkojoties individuāli vai kā juridiskas personas struktūrvienības locekle, pamatojoties uz:
 - a) tiesībām pārstāvēt juridisko personu;
 - b) pilnvarām pieņemt lēmumus juridiskās personas vārdā; vai
 - c) pilnvarām īstenot kontroli juridiskās personas iekšienē.
2. Dalībvalstis veic arī vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka juridiskās personas var tikt sauktas pie atbildības, ja 3. līdz 6. pantā minētie nodarījumi, ko juridiskas personas labā paveikusi tās pilnvarota persona, varējuši notikt 1. punktā minētās personas īstenotas uzraudzības vai kontroles trūkuma dēļ.
3. Juridisko personu atbildība saskaņā ar 1. un 2. punktu neizslēdz kriminālprocesu pret fiziskām personām, kas ir iesaistītas 3. līdz 6. pantā minētajos nodarījumos kā izdarītāji, kūdītāji vai līdzdalībnieki.

*9. pants***Sankcijas juridiskām personām**

Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka juridiskai personai, kuru sauc pie atbildības saskaņā ar 8. pantu, piemēro iedarbīgas, samērīgas un atturošas sankcijas, kas ietver naudas sodu kā kriminālsodu vai naudas sodu, kas nav kriminālsods, un var ietvert citas sankcijas, piemēram:

- a) tiesību saņemt valsts pabalstu vai atbalstu liegšanu;
- b) uz laiku vai pastāvīgi aizliegt veikt komercdarbību;
- c) pakļaut tiesu iestāžu uzraudzībai;
- d) likvidēšanu ar tiesas lēmumu;
- e) uz laiku vai pastāvīgi slēgt tos uzņēmumus, kas izmantoti nodarījuma izdarīšanā.

*10. pants***Jurisdikcija**

1. Dalībvalstis īsteno nepieciešamos pasākumus, lai noteiktu savu jurisdikciju attiecībā uz 3. līdz 6. pantā minētajiem nodarījumiem, ja:

- a) tie pilnīgi vai daļēji izdarīti tās teritorijā; vai
- b) tos izdarījuši attiecīgās dalībvalsts valstspiederīgie, vismaz gadījumos, kad darbība ir uzskatāma par noziedzīgu nodarījumu tur, kur tā izdarīta.

2. Dalībvalsts informē Komisiju, ja tā pieņem lēmumu noteikt plašāku jurisdikciju attiecībā uz 3. līdz 6. pantā minētajiem nodarījumiem, kas izdarīti ārpus tās teritorijas, ja:

- a) nodarījuma izdarītāja pastāvīgā dzīvesvieta ir tās teritorijā; vai
- b) nodarījums ir izdarīts tādas juridiskas personas labā, kas veic uzņēmējdarbību tās teritorijā.

*11. pants***Apmācība**

Neskarot tiesu neatkarību un atšķirības tiesu iestāžu organizācijā Savienībā, dalībvalstis pieprasa, lai personas, kas atbildīgas par kriminālprocesos un izmeklēšanas darbībās iesaistīto tiesnešu, prokuroru, policijas un tiesu un citu kompetento iestāžu darbinieku apmācību, nodrošinātu atbilstošu apmācību saistībā ar šīs direktīvas mērķiem.

*12. pants***Ziņojums**

Komisija līdz 2018. gada 4. jūlijam ziņo Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs direktīvas darbību un, ja nepieciešams, par vajadzību to grozīt, tostarp attiecībā uz nopietnu gadījumu interpretāciju, kā minēts 3. panta 1. punktā, 4. panta 1. punktā un 5. panta 1. punktā, kā arī dalībvalstu paredzēto sodu līmeni un to, kādā apjomā ir pieņemti direktīvā minētie izvēles elementi.

Vajadzības gadījumā Komisijas ziņojumam pievieno tiesību akta priekšlikumu.

*13. pants***Transponēšana**

1. Dalībvalstis vēlākais līdz 2016. gada 3. jūlijam pieņem un publicē normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis nekavējoties dara Komisijai zināmu minēto noteikumu tekstu.

Tās piemēro minētos noteikumus no 2016. gada 3. jūlija ar nosacījumu, ka stājas spēkā Regula (ES) Nr. 596/2014.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

*14. pants***Stāšanās spēkā**

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

*15. pants***Adresāti**

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm saskaņā ar Līgumiem.

Strasbūrā, 2014. gada 16. aprīlī

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
M. SCHULZ

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
D. KOURKOULAS